

**ПЛАН ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ ЗА ИЗПИТВАНЕ НА ОТПАДЪК С
КОД И НАИМЕНОВАНИЕ ..... ,
С ЦЕЛ ОСНОВНО ОХАРАКТЕРИЗИРАНЕ**

Притежател на отпадъка:

1. Име .....
2. ЕИК.....
3. Пълен пощенски адрес:.....
4. Лице за контакти (име, длъжност, тел., факс, e-mail):.....
5. Местонахождение на обекта, където се образува отпадъкът или в чието владение се намира (адрес, телефон, факс и e-mail): .....

Въведение

Указания за попълване:

Посочва се като минимум основанието за разработване на плана, от който е разработен и кои стандарти и нормативни документи са взети предвид при неговото изготвяне.

I. Основни участници в процеса на разработване и реализиране на плана

Указания за попълване:

Посочват се участниците в процеса на разработване и реализиране на плана, а именно:

- **притежателят на отпадъка**, като се посочва дали притежателя на отпадъка е причинител (генератор) на отпадъка или е притежател на отпадъка, защото отпадъкът се намира в негово владение, а генератор на отпадъка е друго лице;
- **оператора/собственика на депо**, в което ще се приема разглеждания отпадък, в случаите когато има яснота на кое конкретно депо ще се обезврежда отпадъка;
- **акредитирана лаборатория**, която ще извършва вземането на проби от отпадъка;
- **акредитирана лаборатория**, която ще извършва изпитването на отпадъка за излужване, определянето на компонентите в елуата, както и определянето на допълнителните параметри.

Допуска се вземането на проби от отпадъка да се извършва от акредитирана лаборатория, различна от лабораторията за изпитване на отпадъка.

За всяко от посочените по-горе юридически лица се посочва:

- наименование, ЕИК, адрес на управление и от който се представлява;
- отговорно лице за контакти, телефон, факс, адрес на електронна поща;
- по отношение на лабораториите, същите следва да бъдат акредитирани по стандарт БДС EN ISO IEC 17025, като се посочва номера и датата на валидност на сертификата за акредитация.

При избор на лаборатории, които да извършват вземане на проби от отпадъка и тяхното изпитване, следва да се има предвид, че лабораториите трябва да бъдат акредитирани по съответните стандарти за вземане на проби от отпадъка, изпитване на отпадъка за излужване, определяне на компонентите в елуата и определяне на

допълнителните параметри, посочени в *заповедта на министъра на околната среда и водите, издадена на основание § 3, ал. 1 от Преходните и заключителните разпоредби на НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013 г. относно методи за основно охарактеризиране на отпадъци и за изпитване и установяване на съответствието и опростени процедури за изпитване на отпадъци и изискванията за проверка на място, включително методи за бързо изпитване на отпадъци,*

Отговорен за разработването и съгласуването на плана за вземане на проби е притежателя на отпадъка. Притежателя на отпадъка може да възложи с договор разработването на плана и изготвянето на документацията от основното охарактеризиране на други лица, например изпитвателни лаборатории, консултантски фирми и независими експерти, работещи в областта на околната среда и други. Независимо дали посочените дейности са възложени на други лица, притежателят на отпадъка носи отговорност и участва активно в подготовката на цялата документация за основното охарактеризиране на отпадъка. Разработването на плана и окончателният вариант на плана се съгласува по компетентност с предварително избраната акредитирана лаборатория или лаборатории. При необходимост планът се съгласува и с оператора/собственика на депото, в случаите когато има яснота на кое конкретно депо ще се обезврежда отпадъка.

Изготвеният План за вземане на проби от отпадъка се представя за становище на контролния орган, съответната Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) на чиято територия се образува отпадъка или на чиято територия притежателя на отпадъка осъществява неговото владение и се съгласува с компетентния орган – Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС), по реда определен в т.ІІІ.2.2. от настоящето ръководство.

Планът може да се преработва, изменя и допълва в процеса на съгласуването му. ***В окончателният вариант на плана се представя информация за проведените процедури по съгласуване на плана.***

ІІ. Цели на плана и технически задачи за реализирането им

Указания за попълване:

Посочват се целите на плана и технически задачи за реализирането им.

При определяне на целите на плана и технически задачи за реализирането им следва да се имат предвид следните нормативни изисквания:

Съгласно чл.11 на *НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013 г.* депата в Република България се подразделят в следните класове:

- Депа за инертни отпадъци;
- Депа за неопасни отпадъци;
- Депа за опасни отпадъци.

За всеки клас депо са заложили критерии за приемане, които включват и гранични стойности по определени компоненти и параметри. Отпадъците се приемат за депониране, тогава когато след основно охарактеризиране се докаже, че отпадъците отговарят на критериите за съответния клас депо, посочени в част І, раздел 2 от Приложение № 1 на *НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013 г.*

В тази връзка:

- на депа за опасни отпадъци могат да се приемат само отпадъци, които отговарят на критериите за приемане на опасни отпадъци с граничните стойности по т.2.4. от приложение 1, част І, раздел 2 на наредбата;

- на депа за неопасни отпадъци могат да се приемат: неопасни отпадъци, които отговарят на критериите за приемане на неопасни отпадъци с граничните стойности по т.2.2 от приложение 1, част І, раздел 2 на наредбата и устойчиви нереактивоспособни

опасни отпадъци, които отговарят на критериите за приемане на отпадъци с граничните стойности по т.2.3 от приложение 1, част I, раздел 2 на наредбата

- на депа за инертни отпадъци могат да се приемат само отпадъци, които отговарят на критериите за приемане на инертни отпадъци с граничните стойности по т.2.1.2 от приложение 1, част I, раздел 2 на наредбата;

В общия случай целите на плана могат да бъдат следните:

- необходимост да се сравни качеството на изпитвания отпадъчен материал с показателите за качество, определени в международно или национално законодателство;

- промяна в собствеността на отпадъчния материал и като следствие необходимост да се характеризира материала;

- определяне на възможността за последващо повторно използване, оползотворяване или обезвреждане на материала;

- определяне на способността за излужване или състава на материала;

- оценка на риска за здравето на хората и/или риска за околната среда, причинен от материала;

- изпитване на отпадъчния материал с цел класификация на отпадъка по реда на наредбата за класификация на отпадъците.

В конкретния случай планът има за цел вземане на представителни проби от разглеждания отпадък, които да подсиgurят достоверни резултати при последващото изпитване за основно охарактеризиране на отпадъка и доказване, че същият отговаря на критериите за приемане на съответния клас депа (депа за опасни отпадъци или депа за неопасни отпадъци или депа за инертни отпадъци). Разглежданият отпадък следва да бъде подложен на изпитване чрез излужване и определяне на компонентите в елуата, както и на изпитване за допълнителните параметри за приемане на отпадъци на съответния клас депа, посочени в таблици от 2 до 8 на част I от приложение №1 на НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013 г.

В случаите когато основното охарактеризиране на разглеждания отпадък има за цел да докаже, че същият отговаря на критериите за приемане на **депа за инертни отпадъци**, тогава отпадъка се подлага на изпитване по компонентите, посочени в **таблица 2** и параметрите, посочени в **таблица 3** от приложение №1 на НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013 г.

В случаите когато основното охарактеризиране се отнася за:

- **неопасен отпадък** и има за цел да докаже, че същият отговаря на критериите за приемане на **депа за неопасни отпадъци**, тогава отпадъка се подлага на изпитване по компонентите, посочени в **таблица 4** от приложение №1 на НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013

- **монолитен неопасен отпадък** и има за цел да докаже, че същият отговаря на критериите за приемане на **депа за неопасни отпадъци**, тогава отпадъка се подлага на изпитване по компонентите, посочени в **Приложение № 1 към заповедта на министъра на околната среда и водите, издадена на основание § 3, ал. 2 от Преходните и заключителните разпоредби на НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013 г.** относно критерии за приемане на монолитни отпадъци на съответните класове депа за отпадъци.

- **устойчив нереактивоспособен опасен отпадък** и има за цел да докаже, че същият отговаря на критериите за приемане на **депа за неопасни отпадъци**, тогава отпадъка се подлага на изпитване по компонентите, посочени в **таблица 5** и параметрите, посочени в **таблица 6** от приложение №1 на НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013

- **монолитен устойчив нереактивоспособен опасен отпадък** и има за цел да докаже, че същият отговаря на критериите за приемане на **депа за неопасни отпадъци**, тогава отпадъка се подлага на изпитване по компонентите и параметрите, посочени в **приложение № 2 към заповедта на министъра на околната среда и водите, издадена на основание § 3, ал. 2 от Преходните и заключителните разпоредби на НАРЕДБА № 6**

от 27.08.2013 г. относно критерии за приемане на монолитни отпадъци на съответните класове депа за отпадъци.

- **опасен отпадък** и има за цел да докаже, че същият отговаря на критериите за приемане на **депа за опасни отпадъци**, тогава отпадъка се подлага на изпитване по компонентите, посочени в **таблица 7** и параметрите, посочени в **таблица 8** от приложение №1 на НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013

- **монолитен опасен отпадък** и има за цел да докаже, че същият отговаря на критериите за приемане на **депа за опасни отпадъци**, тогава отпадъка се подлага на изпитване по компонентите и параметрите, посочени в **приложение № 3 към заповедта на министъра на околната среда и водите, издадена на основание § 3, ал. 2 от Преходните и заключителните разпоредби на НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013 г.** относно критерии за приемане на монолитни отпадъци на съответните класове депа за отпадъци.

В настоящата точка от плана може да се предвиди възможността да се премине към сравняване на резултатите с граничните стойности на по-нисък клас депо от първоначално заявления (напр. от депо за опасни отпадъци към депо за неопасни отпадъци или от депо за неопасни отпадъци към депо за инертни отпадъци), като се запази честотата на вземане на проби и изпитване, в случай че при сравняване на първоначално получените стойности с граничните стойности на компонентите и параметрите от определените таблици за по-високия клас депо, основната част от компонентите и параметрите са под 20% от граничната стойност.

Възможно е да се предвиди и обратната хипотеза за преминаване към сравняване на резултатите с граничните стойности на по-висок клас депо от първоначално заявления (напр. от депо за инертни отпадъци към депо за неопасни отпадъци или от депо за неопасни отпадъци към депо за опасни отпадъци), като се запази честотата на вземане на проби и изпитване, в случай че при сравняване на първоначално получените стойности с граничните стойности на компонентите и параметрите от определените таблици са над граничните стойности за по-ниския клас депо.

Резултатите от изпитването за основно охарактеризиране се използват, за да се определят **ключовите параметри**, които ще се проверяват при последващи периодични изпитвания за **установяване на съответствието** на отпадъка.

В зависимост от получените резултати от отделните фази при изпитването за основно охарактеризиране планът подлежи на промяна за постигане на оптимални параметри по отношение на достоверността на резултатите и икономическите фактори (финансови средства и технически възможности за реализация) при вземането на проби и провеждане на изпитването.

В случаи, че в хода на вземането на пробите и изпитването им се окаже, че получените резултати за голяма част от анализираните параметри варират значително, в т.ч. над граничните стойности, планът може да се преработи и актуализира. В този случай се предвижда провеждане на допълнително изпитване от взетите отделни части от изпитаната съставна проба, напр. ако е извършено изпитване на седмична проба се подлагат на допълнително изпитване и отделните дневни проби или при резултати от съставни месечни проби допълнително се изпитват съставните седмични или дневни проби. Когато резултатите от анализа на допълнителните проби покаже, че една или повече от тях отново не отговарят на граничните стойности се търсят причините за поява на това отклонение, напр. отклонение от технологичните параметри в периода на вземане на конкретната проба, промяна в състава на входящите суровини в същия период или забележки по начина на вземане на пробата и други. В тези случаи се пристъпва към вземане на допълнителна/и проба/и. Ако резултатите от допълнителните проби надвишават граничните стойности над

допустимите интервали, тогава се пристъпва към възможността за депониране на отпадъка на по-горен клас депо, като резултатите се сравняват с граничните стойности на по-горния клас депо или се търсят други начини за третиране на отпадъка, различни от депониране. Възможно е също да се използва възможността за предварително третиране на отпадъка чрез втвърдяване, встъкляване и др. методи с цел постигане на граничните стойности на компонентите след излужване.

Тези промени се извършват от притежателя на отпадъка, съгласувано по компетентност с акредитираните лаборатории и оператора на депото. За предвидените промени в плана своевременно се информират компетентните органи – РИОСВ и ИАОС.

III. Налична информация за отпадъка - технология на образуване, суровини, степен на вариране на състава и свойствата на отпадъка

Указания за попълване:

Представя се подробна информация за:

- прилаганата технология, в резултат на която е образуван отпадъкът;
- използваните като изходни суровини и спомагателни материали за технологичния процес, в резултат на който се образува отпадъкът (количество, състав, свойства, информационни листове за безопасност);
- годишно количество на образувания отпадък (най-малко за последните три години).

В случай, че в предходни години за разглеждания отпадък са извършвани изпитвания за определяне на състава и свойствата на отпадъка или поведението му при излужване се представя обобщена и анализирана информация на резултатите от тези изпитвания. В подкрепа на представената информация за резултати от предходни изпитвания към плана се прилагат копия от протоколи за извършените изпитвания на отпадъка.

В настоящата точка от плана трябва изрично да се посочи дали разглеждания отпадък *се образува редовно от един и същ процес* или това е отпадък, *който не се образува редовно от един и същ процес* в една и съща инсталация и не е част от отпадъчен поток с определени характеристики.

1. Обосновка за невъзможността и/или нецелесъобразността от рециклиране или оползотворяване на отпадъка

Указания за попълване:

Представя се обоснована информация за невъзможността и/или нецелесъобразността от рециклиране или оползотворяване на разглеждания отпадък, която може да се базира на:

- притежаваните от отпадъка физически и химически характеристики, които не позволяват последващото му оползотворяване;
- технически или икономически причини;
- съдържащите се в отпадъка вещества, чието използване е забранено със закон (напр. отпадъци, съдържащи азбест);
- други.

IV. Компоненти с гранични стойности и методи за тяхното определяне

Указания за попълване:

В съответствие с основната цел на плана, разглежданият отпадък се подлага на изпитване чрез излужване и определяне на компонентите в елуата, както и определяне на допълнителните параметри за приемане на отпадъци на съответния клас депа, посочени в таблици от 2 до 8 на част I от приложение №1 на НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013

В тази връзка в настоящата част от плана се посочва конкретния стандарт (номер и наименование на стандарта), който ще се прилага за:

- излужване на отпадъка;
- определяне на компонентите в елуата – за всеки един от компонентите се посочва конкретния стандарт;
- определяне на допълнителните параметри - за всеки един от параметрите се посочва конкретния стандарт.

Изброените стандарти трябва да са избрани от стандартите, посочени в *заповедта на министъра на околната среда и водите, издадена на основание § 3, ал. 1 от Преходните и заключителните разпоредби на НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013 г. относно методи за основно охарактеризиране на отпадъци и за изпитване и установяване на съответствието и опростени процедури за изпитване на отпадъци и изискванията за проверка на място, включително методи за бързо изпитване на отпадъци*, а лабораторията която ще извършва анализите трябва да е акредитирана по изброените стандарти.

V. Здравословни и безопасни условия при вземане на проби от отпадъка

Указания за попълване:

Посочват се основните изисквания за здравословни и безопасни условия при вземане на проби от отпадъка, с които отговорните лица за вземането на пробите трябва да се запознаят и спазват. Необходимо е провеждане на инструктаж на лицата за вземане на проби, които ще бъдат допуснати до работните места за вземане на проби. Посочват се изискванията към личните предпазни средства и специално работно облекло на лицата за вземане на проби. Посочват се основните рискове и опасности свързани с вземането на проби от разглеждания отпадък. Действията, които следва да се предприемат от лицата за вземане на проби при възникване на аварийна ситуация или промишлена авария, както и в случаи на злополуки, инциденти и наранявания в процеса на вземане на проби.

При необходимост към плана могат да бъдат приложени копия от съответна документация (правила, инструкции и др.), въвеждаща изисквания за здравословни и безопасни условия при вземане на проби от отпадъка, която определените лица за вземане на проби трябва да прилагат.

VI. Определяне на начина на вземане на проби – „вероятностно” или „експертно”, определяне на количествата отпадък - „генерална съвкупност”, „извадка” от генералната съвкупност, „обхват”, съгласно БДС EN 14899

Указания за попълване:

Рамковият стандарт БДС EN 14899 допуска използването на два подхода за вземане на проби. За целите на рамковия стандарт и техническите доклади с насоките по неговото

прилагане CEN/TR 15310-части от 1 до 5, се допуска вземането на проби от отпадъци по два начина:

– вземане на проби, което отговаря напълно на статистическите принципи, изложени в CEN/TR 15310-1, като по този начин всяка индивидуална част от цялото количество отпадък, което е обект на вземане на проби, има шанса да бъде представена във взетата проба. Това е т. нар. „**вероятностно вземане на проби**” (probabilistic sampling), съгласно БДС EN 14899;

– при другия начин за вземане на проби се прилага по-прагматичен подход, без пълно съответствие със статистическите принципи, но с по-малко разходи при неговата реализация. Извършва се охарактеризиране на определена част от общото количество, като се приема, че резултатите са валидни за цялото количество отпадък, който се охарактеризира, позовавайки се на налична предварителна информация за произхода и начина на образуване на отпадъка, т. нар. „**експертно вземане на проби**” (judgemental sampling), съгласно БДС EN 14899.

В плана за вземане на проби следва да се посочи по кой от двата начина ще се извършва вземането на проби от отпадъка.

Съгласно изискванията на рамковият стандарт БДС EN 14899 за всеки план за вземане на проби се определят:

- общото количество отпадъци, обект на плана, за което са в сила получените резултати, т. нар. „**генерална съвкупност**” (population).

В случая когато разглеждания отпадък се образува редовно от един и същ процес, общото количество отпадък, обект на плана, за което са в сила получените резултати, е количеството отпадък, което се образува от непрекъснатия производствен процес, в продължение на една година.

В случая когато разглеждания отпадък не се образува редовно, общото количество отпадък, обект на плана, за което са в сила получените резултати, е общото количество на отпадъка от съответната партида.

- определена част от общото количество (генерална съвкупност), която ще бъде използвана, като обект за вземане на проби, т. нар. „**извадка**” от генералната съвкупност (sub-population).

През първата година, в която се събират данните за основно охарактеризиране, това е седмичното количество образувани отпадъци.

През следващите години, в които се провежда само изпитване за оценка на съответствието от един до четири пъти годишно, това ще бъде количеството отпадъци, образувано за едно тримесечие или четиримесечие или шестмесечие или една година, в зависимост от годишно образуваното количество на отпадъка. В този случай на изпитване се подлагат съответно тримесечни, четиримесечни, шестмесечни или едногодишни проби, съставени от взети седмични проби отпадък.

– количеството отпадък, което се представлява физически от пробата за изпитване и което се счита като представително за цялото количество отпадък, обект на плана, т. нар. „**обхват**” (scale).

В случаите, когато се анализират дневни проби, количеството което се представлява физически от пробата за изпитване е дневното количество отпадък. При анализ на седмични проби - това е количеството отпадък, което се образува за една седмица.

Правилното определяне на количеството отпадък, за което са в сила получените статистически резултати, е от значение за точността на дадено изследване на отпадъка. При избор на по-голямо количество отпадък, което се представлява физически от пробата за изпитване, финансовите разходи са по-малки, но грешката при определяне на стойността на даден параметър е по-голяма. В тази връзка, в случай че получените стойности на

резултатите от първите анализи за някои компоненти или параметри са близки или надвишават съответните гранични стойности, се провежда допълнително изпитване на тези компоненти или параметри, например вместо на седмична, на дневна проба от отпадъка.

През следващите години, в които ще се провежда само изпитване за установяване на съответствието, това ще бъде количеството отпадъци, образувани през съответния период (тримесечие, четиримесечие, шестмесечие или една година), в което се извършва вземането на проби.

За по-пълна яснота на цитираната терминология при практическото ѝ прилагане може да се използват примерите дадени в стандарт CEN/TR 15310-5.

VII. Определяне на конкретните стъпки при вземане на пробите от отпадъка

Указания за попълване:

В настоящата точка от плана трябва се посочи конкретно кога, къде, от кого и как ще бъдат взети и събрани пробите, за да се постигнат поставените основни цели за набиране на данни за основно охарактеризиране и последващо установяване на съответствието. Тази част от плана следва да съдържа като минимум следната информация:

- количество на **еднократна/индивидуална проба (инкремент)** ;
- използване на инкрементни или съставни проби за изпитване;
- количество на пробите за изпитване, които се изпращат на лабораториите;
- брой проби за изпитване
- място на вземане на пробите;
- периодичност на вземане на пробите;

Определяне на броя на пробите за изпитване, периодичността на вземане на пробите и анализите, които ще се провеждат с конкретните проби от разглеждания отпадък

При разработване на плана за вземане на проби трябва да се имат предвид следните изисквания:

В зависимост от годишно образуваното количество на разглеждания отпадък и това дали отпадъкът се образува редовно от един и същ процес или не се образува редовно, се прилагат различни схеми, определящи броя на пробите за изпитване, периодичността на вземане на пробите и анализите, които ще се провеждат с конкретните проби от разглеждания отпадък, както следва:

Първа основна схема, отнасяща се до случаите, когато разглеждания отпадък се образува редовно от един и същ процес в количество, надвишаващо 1000 тона на година. При тази схема събирането на данните за основното охарактеризиране трябва да се извърши в рамките на период от една година, при спазване на определени правила и периодичност при вземането на пробите.

В зависимост от годишно образуваното количество на разглеждания отпадък, броя на пробите за изпитване, периодичността на вземане на пробите и анализите, които ще се провеждат с конкретните проби от разглеждания отпадък се извършва по следните подсхеми:

1.1. Количеството образуван отпадък е в интервала от 1 000 до 10 000 тона на година

Непрекъснатият процес на образуване на отпадъка за едногодишния период се разделя на четири тримесечни периоди. Планът задължително включва вземане на проби и изпитване за основно охарактеризиране *през първото и третото тримесечие на едногодишния период*. Пробите за изпитване се вземат през първата седмица на първия месец и през третата седмица на третия месец от първото тримесечие, както и през втората седмица на втория месец от третото тримесечие на едногодишния период или казано по друг начин *през първата и единадесетата седмица на първото тримесечие и шестата седмица на третото тримесечие на годината*. Следва да се има предвид, че за начало на едногодишния период, се счита не началото на календарната година, а датата, от която стартира вземането на пробите.

Друг елемент при охарактеризиране на отпадъчен поток с количества между хиляда и 10 хиляди тона годишно е *вземането на седмичните проби през първата седмица от първия месец от първото тримесечие в рамките на три различни дни от седмицата, а през останалите седмици в рамките на два дни*. В седмицата се включват всички дни, през които се работи и се образува отпадък, като най-често това са дните от понеделник до неделя. Изборът на дните е различен за различните седмици и се извършва на произволен принцип.

При основното охарактеризиране всяка седмична проба за изпитване се образува на основата на обединяване на дневните съставни проби. Дневните проби са съставени от единични проби (инкременти), взети в продължение на минимум един час, три пъти дневно, на равни интервали от време., напр. между 8 и 9 часа, 12 и 13 часа и 16 и 17 часа или други произволно избрани часове.

Всички проби от един ден се хомогенизират и обединяват в една съставна проба (за изпитване при необходимост). Двете съставни проби от двата дни в рамките на една седмица се обединяват в една съставна седмична проба за изпитване. Преди обединяване на дневните проби задължително се отделя и съхранява при определените условия, контролни проби от двете дневни проби, които при необходимост биха могли да се подложат на допълнително, самостоятелно изпитване.

За определяне на степента на вариране на резултатите по отделните параметри, трите дневни проби от първата седмица на първия месец от първото тримесечие се подлагат на самостоятелно изпитване по всички компоненти и параметри. Изчислява се стандартното отклонение на получените стойности от анализите на дневните проби. На основата на минимум три стойности от анализи на съставни дневни, седмични, тримесечни проби се изчислява стандартното отклонение на получените стойности от анализите за съответния период-седмица, тримесечие, година.

За стойност на резултатите от един ден се приемат стойностите, получени от анализ на съставна дневна проба или средно аритметично от стойностите на анализирани почасови проби от съответния ден. Аналогично за стойност на резултатите от една седмица се приемат стойностите, получени от анализ на съставна седмична проба или средно аритметично от анализирани две дневни съставни проби от тази седмица. Актуалната стойност на резултатите в рамките на едногодишния период, се получава като средно аритметична стойност от тримесечни проби, ако са анализирани, или като средно аритметична стойност от седмични или съответно дневни проби, ако са анализирани. Тази стойност се използва за сравняване с граничните стойности от съответните таблици по приложение № 1 от НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013 и извършване на оценка дали отпадъка отговаря/или не на критериите за приемане на съответния клас депо.

След анализи на пробите от първата седмица, или на съставна седмична проба по всички компоненти в елуата и за допълнителните параметри в отпадъка, получените стойности на резултатите се сравняват с граничните стойности и компонентите и параметрите и се определят като:

- *некритични – при стойност на резултатите под 20% от граничната стойност;*
- *съответстващи - при стойност на резултатите от 20 до 80% от граничната стойност и;*
- *гранично съответстващи - при стойност на резултатите от 80 до 100% от граничната стойност.*

След първата седмица на вземане на проби некритичните параметри не се анализират повече през едногодишния период за основно охарактеризиране на отпадъка.

Съставните седмични проби от единадесетата седмица от първото тримесечие и шестата седмица от третото тримесечие се анализират за съответстващите компоненти (от 20 до 80% от граничната стойност) и гранично съответстващите компоненти (от 80 до 100% от граничната стойност).

В съответствие с изискванията на НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013 за определяне на поведението на отпадъците при дългосрочно съхраняване в депата, отпадъците се подлагат на изпитване при екстремни условия на излужване – високо и ниско рН и/или различни завишени стойности на съотношението течност/твърдо вещество в процеса на излужване. За тази цел в плана за вземане на проби се включва една допълнителна проба за изпитване при рН 3 и рН 11: съставна проба от първата седмица на първото тримесечие, съставена от трите дневни проби се подлага на пълен анализ по всички компоненти в елуатите при рН 3 и рН 11.

В заключение през едногодишния период на основно охарактеризиране на отпадъка се планира вземането на 7 дневни съставни проби, като от всяка от тях се приготвя и оставя за съхраняване при регламентирани условия контролна проба – общо 7 контролни дневни проби. Пробите се съхраняват до приключване на основното охарактеризиране. На изпитване след подготвяне на лабораторна проба се подлагат първите три съставни дневни проби и три броя съставни седмични проби.

Броят проби за изпитване, периодичността на вземане на пробите, както и анализите които ще се провеждат с конкретните проби са посочени в табличен вид в приложение № 2.1.

1.2. Количеството образуван отпадък е в интервала от 10 000 до 50 000 тона на година

Непрекъснатият процес на образуване на отпадъка за едногодишния период се разделя на четири тримесечни периоди. Планът задължително включва вземане на проби и изпитване за основно охарактеризиране *през първото и третото тримесечие на едногодишния период*. Пробите за изпитване се вземат през първата седмица на първия месец, през втората седмица на втория месец и през третата седмица на третия месец от първото и третото тримесечие на едногодишния период или казано по друг начин *през първата, шестата и единадесетата седмица на първото и третото тримесечие на годината*. Следва да се има предвид, че за начало на едногодишния период, се счита не началото на календарната година, а датата, от която стартира вземането на пробите.

Друг елемент при охарактеризиране на отпадъчен поток с количества между 10 хиляди и 50 хиляди тона годишно е *вземането на седмичните проби през първата седмица от първия месец от първото тримесечие в рамките на три различни дни от седмицата, а през останалите седмици в рамките на два дни*. В седмицата се включват всички дни, през които се работи и се образува отпадък, като най-често това са дните от понеделник до неделя. Изборът на дните е различен за различните седмици и се извършва на произволен принцип.

При основното охарактеризиране всяка седмична проба за изпитване се образува на основата на обединяване на дневните съставни проби. Дневните проби са съставени от

единични проби (инкременти), взети в продължение на минимум един час, три пъти дневно, на равни интервали от време., напр. между 8 и 9 часа, 12 и 13 часа и 16 и 17 часа или други произволно избрани часове.

Всички проби от един ден се хомогенизират и обединяват в една съставна проба (за изпитване при необходимост). Двете съставни проби от двата дни в рамките на една седмица се обединяват в една съставна седмична проба за изпитване. Преди обединяване на дневните проби задължително се отделя и съхранява при определените условия, контролни проби от двете дневни проби, които при необходимост биха могли да се подложат на допълнително, самостоятелно изпитване.

За определяне на степента на вариране на резултатите по отделните параметри, трите дневни проби от първата седмица на първия месец от първото тримесечие се подлагат на самостоятелно изпитване по всички компоненти и параметри. Изчислява се стандартното отклонение на получените стойности от анализите на дневните проби. На основата на минимум три стойности от анализи на съставни дневни, седмични, тримесечни проби се изчислява стандартното отклонение на получените стойности от анализите за съответния период-седмица, тримесечие, година.

За стойност на резултатите от един ден се приемат стойностите, получени от анализ на съставна дневна проба или средно аритметично от стойностите на анализирани почасови проби от съответния ден. Аналогично за стойност на резултатите от една седмица се приемат стойностите, получени от анализ на съставна седмична проба или средно аритметично от анализирани две дневни проби от тази седмица. Актуалната стойност на резултатите в рамките на едногодишния период, се получава като средно аритметична стойност от тримесечни проби, ако са анализирани, или като средно аритметична стойност от седмични или съответно дневни проби, ако са анализирани. Тази стойност се използва за сравняване с граничните стойности от съответните таблици по приложение № 1 от НАРЕДБА 6 от 27.08.2013 и извършване на оценка дали отпадъка отговаря/или не на критериите за приемане на съответния клас депо.

След анализи на пробите от първата седмица, или на съставна седмична проба по всички компоненти в елуата и за допълнителните параметри в отпадъка, получените стойности на резултатите се сравняват с граничните стойности и компонентите и параметрите и се определят като:

- **некритични – при стойност на резултатите под 20% от граничната стойност;**

- **съответстващи - при стойност на резултатите от 20 до 80% от граничната стойност и;**

- **гранично съответстващи - при стойност на резултатите от 80 до 100% от граничната стойност.**

След първата седмица на вземане на проби некритичните параметри не се анализират повече през едногодишния период за основно охарактеризиране на отпадъка.

Съставните седмични проби от шестата и единадесетата седмица от първото тримесечие, се анализират за съответстващите компоненти (от 20 до 80% от граничната стойност) и гранично съответстващите компоненти (от 80 до 100% от граничната стойност).

Трите съставни седмични проби от първата, шестата и единадесетата седмица от третото тримесечие се изпитват само за гранично съответстващите компоненти (от 80 до 100% от граничната стойност).

Една съставна проба от третото тримесечие, образувана от трите съставни седмични проби, се анализира само за съответстващите компоненти (от 20 до 80% от граничната стойност).

В съответствие с изискванията на НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013 за определяне на поведението на отпадъците при дългосрочно съхраняване в депата, отпадъците се подлагат

на изпитване при екстремни условия на излужване – високо и ниско рН и/или различни завишени стойности на съотношението течност/твърдо вещество в процеса на излужване. За тази цел в плана за вземане на проби и изпитване се включват две допълнителни проби за изпитване при рН 3 и рН 11: съставна проба от първата седмица на първото тримесечие и съставна тримесечна проба от третото тримесечие, съставена от трите седмични проби. Първата от тях се подлага на пълен анализ по всички компоненти, а втората за съответстващите и гранично съответстващи компоненти в елуатите при рН 3 и рН 11.

В заключение през едногодишния период на основно охарактеризиране на отпадъка се планира вземането на 13 дневни съставни проби, като от всяка от тях се приготвя и оставя за съхраняване при регламентирани условия контролна проба – общо 13 контролни дневни проби. Пробите се съхраняват до приключване на основното охарактеризиране. На изпитване след подготвяне на лабораторна проба се подлагат първите три съставни дневни проби, шест броя съставни седмични проби и един брой съставна тримесечна проба от третото тримесечие.

Броят проби за изпитване, периодичността на вземане на пробите, както и анализите които ще се провеждат с конкретните проби са посочени в табличен вид в приложение № 2.2.

1.3. Количеството образуван отпадък е над 50 000 тона на година

Непрекъснатият процес на образуване на отпадъците за едногодишния период се разделя на четири тримесечни периоди. Планът задължително включва вземане на проби и изпитване за основно охарактеризиране *през първото и третото тримесечие на едногодишния период*. Пробите за изпитване се вземат през първата седмица на първия месец, през втората седмица на втория месец и през третата седмица на третия месец от първото и третото тримесечие на едногодишния период или казано по друг начин *през първата, шестата и единадесетата седмица на първото и третото тримесечие на годината*. Следва да се има предвид, че за начало на едногодишния период се счита не началото на календарната година, а датата, от която стартира вземането на пробите.

За проверка на варирането на резултатите задължително се избира още *една допълнителна седмица за вземане на проби, анализ и оценка* в пети месец от едногодишния период.

Друг елемент при охарактеризиране на големи количества отпадъчен поток е *вземането на седмичните проби да се извършва задължително в рамките на три различни дни за всяка седмица*. В седмицата се включват всички дни, през които се работи и се образува отпадък, като най-често това са дните от понеделник до неделя. Изборът на дните е различен за различните седмици и се извършва на произволен принцип.

При основното охарактеризиране всяка седмична проба за изпитване се образува на основата на обединяване на най-малко три дневни съставни проби. Дневните проби са съставени от единични проби (инкременти), взети в продължение на минимум един час, три пъти дневно, на равни интервали от време., напр. между 8 и 9 часа, 12 и 13 часа и 16 и 17 часа или други произволно избрани часове.

Всички проби от един ден се хомогенизират и обединяват в една съставна проба (за изпитване при необходимост). Трите съставни проби от трите дни в рамките на една седмица се обединяват в една съставна седмична проба за изпитване. Преди обединяване на дневните проби задължително се отделя и съхранява при определените условия, контролни проби от трите дневни проби, които при необходимост биха могли да се подложат на допълнително, самостоятелно изпитване.

За определяне на степента на вариране на резултатите по отделните параметри, трите дневни проби от първата седмица на първия месец от първото тримесечие се

подлагат на самостоятелно изпитване по всички параметри. Изчислява се стандартното отклонение на получените стойности от анализите на дневните проби. На основата на минимум три стойности от анализи на съставни дневни, седмични, тримесечни проби се изчислява стандартното отклонение на получените стойности от анализите за съответния период-седмица, тримесечие, година.

За стойност на резултатите от един ден се приемат стойностите, получени от анализ на съставна дневна проба или средно аритметично от стойностите на анализирани почасови проби от съответния ден. Аналогично за стойност на резултатите от една седмица се приемат стойностите, получени от анализ на съставна седмична проба или средно аритметично от анализирани три дневни проби от тази седмица. Актуалната стойност на резултатите в рамките на едногодишния период, се получава като средно аритметична стойност от тримесечни проби, ако са анализирани, или като средно аритметична стойност от седмични или съответно дневни проби, ако са анализирани. Тази стойност се използва за сравняване с граничните стойности от съответните таблици по приложение № 1 от НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013 и извършване на оценка дали отпадъка отговаря/или не на критериите за приемане на съответния клас депо.

След анализи на пробите от първата седмица, или на съставна седмична проба по всички компоненти в елуата и за допълнителните параметри в отпадъка, получените стойности на резултатите се сравняват с граничните стойности и компонентите и параметрите се определят като:

- **некритични** – при стойност на резултатите под 20% от граничната стойност;

- **съответстващи** - при стойност на резултатите от 20 до 80% от граничната стойност и;

- **гранично съответстващи** - при стойност на резултатите от 80 до 100% от граничната стойност.

След първата седмица на вземане на проби некритичните компоненти се анализират повторно само в допълнителната седмична съставна проба от произволно избраната седмица на петия месец от годината за основно охарактеризиране.

Съставните проби от шестата и единадесетата седмица от първото тримесечие се анализират само за съответстващите компоненти (от 20 до 80% от граничната стойност) и гранично съответстващите компоненти (от 80 до 100% от граничната стойност).

Една съставна проба от третото тримесечие, образувана от трите съставни седмични проби, се анализира само за съответстващите компоненти (от 20 до 80% от граничната стойност).

Трите съставни проби от първата, шестата и единадесетата седмица от третото тримесечие се изпитват само за гранично съответстващите компоненти (от 80 до 100% от граничната стойност).

В съответствие с изискванията на НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013 за определяне на поведението на отпадъците при дългосрочно съхраняване в депата, отпадъка се подлагат на изпитване при екстремни условия на излужване – високо и ниско рН и/или различни завишени стойности на съотношението течност/твърдо вещество в процеса на излужване. За тази цел в плана за вземане на проби и изпитване се включват три допълнителни проби за изпитване при рН 3 и рН 11: съставна проба от първата седмица на първото тримесечие, съставна седмична проба от допълнителния пети месец и съставна тримесечна проба от третото тримесечие. Първата и втората от тях се подлага на пълен анализ по всички компоненти, а третата за съответстващите и гранично съответстващи компоненти в елуатите при рН 3 и рН 11.

В заключение през едногодишния период на основно охарактеризиране се планира вземането на 21 дневни съставни проби, като от всяка от тях се приготвя и оставя за съхраняване при регламентирани условия контролна проба – общо 21 контролни дневни

проби. Пробите се съхраняват до приключване на основното охарактеризиране. На изпитване след подготвяне на лабораторна проба се подлагат първите три дневни съставни проби, седем броя съставни седмични проби и един брой съставна тримесечна проба от третото тримесечие.

Броят проби за изпитване, периодичността на вземане на пробите, както и анализите които ще се провеждат с конкретните проби са посочени в табличен вид в приложение № 2.3.

Втора основна схема, отнасяща се до случаите, когато разглеждания отпадък се образува редовно от един и същ процес в количество, не надвишаващо 1000 тона на година или когато разглеждания отпадък не се образува редовно. При тази схема събирането на данните за основното охарактеризиране се извършва в рамките на еднократно вземане на проби за изпитване и анализ от разглеждания отпадък, при спазване на определени правила по следните подсхеми:

2.1. Разглеждания отпадък се образува редовно от един и същ процес в количество, не надвишаващо 1000 тона на година

В този случай се взема една представителна съставна проба, представляваща сбор от множество инкременти (еднократни/индивидуални проби) от разглеждания отпадък. Съставната проба трябва да бъде представителна за не по-малко от половината количество отпадък, образуван през едногодишен период. В случаи, че вземането на такава представителна проба е технически невъзможно се преминава към вземане и анализ на повече от една съставна проба, които като цяло да бъдат представителни за половината количество отпадък, образуван за период от една година.

Взетата проба от отпадъка следва да бъде подложена на изпитване чрез излужване и определяне на компонентите в елуата, както и на изпитване за допълнителните параметри за приемане на отпадъци на съответния клас депа, посочени в съответните таблици от 2 до 8 от част I на приложение №1 на НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013.

След анализа на пробата по всички компоненти в елуата и за допълнителните параметри в отпадъка, получените стойности на резултатите се сравняват с граничните стойности и компонентите и параметрите се определят като:

- *некритични – при стойност на резултатите под 20% от граничната стойност;*
- *съответстващи - при стойност на резултатите от 20 до 80% от граничната стойност и;*
- *гранично съответстващи - при стойност на резултатите от 80 до 100% от граничната стойност.*

В съответствие с изискванията на НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013 за определяне на поведението на отпадъците при дългосрочно съхраняване в депата, отпадъка се подлагат на изпитване при екстремни условия на излужване – високо и ниско рН. За тази цел в плана за вземане на проби се предвижда взетата проба да се подложи за изпитване при рН 3 и рН 11 по всички компоненти в елуатите с различно рН. В случаи, че са взети повече от една проба, на изпитване при екстремни условия на излужване – високо и ниско рН се подлага само една проба, например първата.

От взетата проба се приготвя и оставя за съхраняване при регламентирани условия контролна проба, която се съхранява до приключване на основното охарактеризиране.

2.2. Разглеждания отпадък не се образува редовно и по количество не надвишава 1000 тона

В този случай се взема една представителна съставна проба, представляваща сбор от множество инкременти (еднократни/индивидуални проби) от разглеждания отпадък. Съставната проба трябва да бъде представителна за цялото количество отпадък, обект на плана, съответно на цялата партида от отпадъка.

Взетата проба от отпадъка следва да бъде подложена на изпитване чрез излужване и определяне на компонентите в елуата, както и на изпитване за допълнителните параметри за приемане на отпадъци на съответния клас депа, посочени в съответните таблици от 2 до 8 от част I на приложение №1 на НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013.

След анализа на пробата по всички компоненти в елуата и за допълнителните параметри в отпадъка, получените стойности на резултатите се сравняват с граничните стойности и компонентите и параметрите се определят като:

- *некритични – при стойност на резултатите под 20% от граничната стойност;*

- *съответстващи - при стойност на резултатите от 20 до 80% от граничната стойност и;*

- *гранично съответстващи - при стойност на резултатите от 80 до 100% от граничната стойност.*

В съответствие с изискванията на НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013 за определяне на поведението на отпадъците при дългосрочно съхраняване в депата, отпадъка се подлагат на изпитване при екстремни условия на излужване – високо и ниско рН. За тази цел в плана за вземане на проби се предвижда взетата проба да се подложи за изпитване при рН 3 и рН 11 по всички компоненти в елуатите с различно рН.

От взетата проба се приготвя и оставя за съхраняване при регламентирани условия контролна проба, която се съхранява до приключване на основното охарактеризиране.

2.3. Разглеждания отпадък не се образува редовно и по количество е над 1000 тона

В този случай разглежданата партида отпадък физически се разделя на подпартиди, всяка от които е до 1000 тона. За всяка подпартида се прилага описаната по горната т.2.2. схема.

Указания за попълване:

Предвид на гореизложеното при разработването на плана за вземане на проби, в зависимост от разглеждания отпадък се представя описанието на конкретната подсхема, определяща броя на пробите за изпитване, периодичността на вземане на пробите и анализите, които ще се провеждат с конкретните проби от разглеждания отпадък.

В случаите когато разглеждания отпадък попада в обхвата на първа основна схема, като приложение към плана за вземане на проби се прилага в табличен вид (съобразно приложения № 2.1., № 2.2. и № 2.3.) обобщената информация за броя проби за изпитване, периодичността на вземане на пробите и анализите, които ще се провеждат.

Определяне на минималния брой инкременти (единични/индивидуални проби) за изготвяне на съставна проба, както и минималното количество на съставната проба

При разработване на плана за вземане на проби трябва да се имат предвид следните изисквания:

В съответствие със стандарта ÖNORMS 2123-3 в общия случай се изчислява **минималния брой инкременти (единични/индивидуални проби), които следва да се вземат за съставна дневна или еднократна проба**, в зависимост от количество образуван отпадък за един ден (когато отпадъка се образува редовно от един и същ процес) или в зависимост от количеството на отпадъка от съответната партида (когато отпадъка не се образува редовно от един и същ процес). В табличен вид по-долу е показана зависимостта между количеството на отпадъка и минималния брой инкременти, които следва да се вземат за изготвяне на съставна дневна или еднократна проба.

Маса на отпадъка	до 50 т.	50 т. - 150 т.	150 т. - 500 т.	над 500 т.
Минимален брой инкременти (единични проби)	10	20	30	50

Съгласно стандарт ÖNORMS 2123-3 се определя **и минималната маса, в кг. на всяка съставна проба, в зависимост от гранулометричния състав на отпадъка**, по следната опростена формула:

$$M = 0,06 \times B, \text{ където}$$

M –минималната маса на пробата , в кг;

B –максимален размер на частиците за над 95% от отпадъка, в мм.

Минималното количество за всяка съставна проба не трябва да бъде по-малко от 2 кг.

При прекалено голямо количество за проба, което възлиза например на повече от 20 кг. поради гранулометричния състав на отпадъка, е допустимо намаляване на количеството на пробата. В този случай е необходимо раздробяване, така че частиците на отпадъка да се запазят като „представителни” при полевата проба. Минималното количество за проба на раздробения отпадък се получава по горната формула, но не трябва да бъде по-малко от 2 кг.

Следва да се има предвид, че количеството на заделената контролна проба трябва да бъде същото, като определеното количество на лабораторната проба. Контролната проба се използва при необходимост от повторни изпитвания по някой от параметрите след анализ на резултатите от проведените изпитвания с лабораторната проба

Указания за попълване:

Предвид на гореизложеното в плана за вземане на проби се посочва минималния брой инкременти (единични проби) за изготвяне на съставна проба, минималното количество на съставната проба, както и начина по който са определени.

Място на вземане на пробите

Указания за попълване:

В плана за вземане на проби се посочва конкретното място за вземане на пробите, като се представя описание на мястото, в т.ч. дали отпадъка се взема от движеща се поточна лента, от тръба, от купчини или насипи, друго.

VIII. Технически устройства за вземане на проби

Указания за попълване:

Представя се описание на техническите устройства, които ще се използват за вземане на проби.

При избора на технически средства за вземане на единични проби от отпадъците може да се вземат предвид принципите и насоките на стандарт CEN/TR 15310-2 *Characterization of waste. - Sampling of waste materials – Part2: Guidance on sampling techniques.*

В допълнение за избора на техниките за вземане на проби се вземат предвид и следните фактори:

- вида и агрегатното състояние на материала (твърдо, течно, пастообразно и др.);
  - мястото за вземане на пробите – дали е от непрекъснат поток отпадък на конвейер, лента, падащ поток, контейнер, варел или др. по-голям съд за натрупване и т.н.;
  - очакваната степен на хомогенност на материала на отпадъка – хомогенен материал, смесени твърди материали и т. н.;
  - нивото на изпитване (основно охарактеризиране, изпитване за съответствие и т.н.),
- избора на вида на пробите - съставна или индивидуална проба.

IX. Подготовка на лабораторни проби с цел транспортиране до изпитвателната лаборатория

Указания за попълване:

Представя се точно описание на начина на подготовка на лабораторна/и проба/и за изпращане на изпитвателната лаборатория, като се посочва в съответствие с изискванията на кой стандарт са описаните действия по подготовка на пробите.

В случай, че не се налага предварителна обработка на пробата за времето до предаването ѝ в лабораторията за изпитване, това също се отбелязва в плана.

Допълнително се посочва дали на мястото за вземане на проби се вземат две отделни проби - лабораторна и контролна проба или се взема една полева проба, която се транспортира до лабораторията, където се приготвя лабораторна и контролна проба.

При избора на начин за подготовка на лабораторна проба за анализ от отпадък може да се вземат предвид принципите и насоките на стандарт *CEN/TR 15310-3 Characterization of waste. - Sampling of waste materials – Part3: Guidance on procedures for sub-sampling in the field.*

Стандартът CEN/TR 15310-3 съдържа насоки за т.нар. вторично вземане на проби от вече създадените съставни проби. Основната цел е намаляване на количеството на пробите, така че от една страна да се подsigури необходимото количество проби за анализ по всички компоненти, в съответствие с използваните методи и от друга страна лабораторната проба да бъде в количество и вид удобен за транспортиране и съхраняване в лабораторията. При подготовка на лабораторната проба с единствената цел - намаляване на масата, най-често процесът се извършва на мястото на вземане на пробата. В случай че се налага допълнително намаляване на големината на частиците на отпадъка, подготовката може да се извърши и в лабораторни условия, при липса на полеви технически средства за целта.

Основните принципи, които следва да се имат предвид при подготовката на лабораторната проба, са свързани с предотвратяване на евентуалните загуби на влага и летливи компоненти, както и случайни замърсявания със странични замърсители.

При необходимост от приготвяне на повече от една лабораторна проба, поради разлика в изискванията на използваните стандарти или извършване на изпитване в

различни лаборатории, следва да се подсигурят еквивалентни проби, представителни за цялото количество съставни проби, от които се подготвят лабораторните проби, и съответно за цялото количество отпадък, което се охарактеризира.

X. Вземане на проби за изпитване

Указания за попълване:

Като втори етап след подготовката на плана е практическо изпълнение на разписаната процедура за вземане на пробите.

С всички заинтересовани лица, участващи в разработването на плана, се уточняват конкретните дати и часове за вземане на проби и уникален номер за всяка проба, като същите се разписват в табличен или друг нагледен вид, удобен за ползване от лицето, което ще взема пробите. Конкретното разписание се прилага към плана след неговото окончателно съгласуване с компетентните органи и непосредствено преди началото на вземане на проби. Не по-рано от седем дни преди вземането на първата проба, притежателят на отпадъка изпраща на РИОСВ и ИАОС информацията за конкретните дати и часове за вземане на проби и уникалния номер за всяка проба

XI. Предаване на пробите в лабораторията/ лабораториите

Указания за попълване:

Представя се точно описание на вида и материала на опаковките, които се използват за транспортиране и съхранение на пробите за изпитване, необходимост или не от допълнително консервиране на пробите, предпазни мерки, които да се вземат срещу инцидентно вторично замърсяване на пробите в процеса на опаковане, етикетирание и транспортиране до лабораториите, условията и времето за съхраняване на пробите преди извършване на конкретните анализи.

При етикетирането на всяка проба се използват ясни, еднозначни, уникални за всяка проба надписи, нанесени с неизтриваем (перманентен) маркер директно върху съда или върху не разлепващ се, здраво закрепен етикет. Надписите задължително се поставят върху стените на първичния съд/опаковка и съдържат:

- името на притежателя на отпадъка;
- уникален номер за всяка проба;
- дата на вземане на пробата.

Лабораторните и контролните пробите, също задължително се етикетират със същия надпис, като полевата проба, като контролната проба се пломбира / запечатва. За да не се разруши надписа върху първичния съд/опаковка с контролната проба, напр. при охлаждане, съда/опаковката се поставя във вторичен съд/опаковка (напр. пластмасов чувал) и етикета се пломбира по подходящ начин.

При разработване на тази част от плана може да се вземат предвид принципите и насоките на стандарт CEN/TR 15310-4 Characterization of waste. - Sampling of waste materials – Part4: Guidance on procedures for sample packaging, storage, preservation, transport and delivery.

Допълнително в настоящата точка от плана следва да се посочи, че всяка проба от разглеждания отпадък се придружава от 3 екземпляра от информационна карта с посоченото по-долу съдържание. Един екземпляр от информационна карта остава в лаборатория, която извършва вземането на пробата, вторият екземпляр остава в

лаборатория, която извършва изпитването на пробата, а третият екземпляр остава в притежателя на отпадъка, заедно с екземпляр от изготвения протокол за вземане на проби от изпитвателната лаборатория. В случаите, когато лабораторията за вземане на пробата и лабораторията за изпитване на пробата е една и съща, тогава информационната карта за вземане на проби се изготвя в 2 екземпляра.

Информационна карта за вземане на проби

Дата на вземане на пробата:	Адрес на площадката: Тел.: .....
Притежател на площадката:	Лице за контакт: .....
Име на лабораторията провеждаща изпитването:	Адрес: .... Тел: ..... Лице за контакт: ....
Лице извършило транспортирането: Име	Адрес: .... Тел: .....
Пробовземане извършено от: Име: ..... Подпис: Използван протокол за пробовземане:	Дата: ..... Местонахождение: ....
Проби доставени от: Име: ..... Подпис: Дата: ..... Час:	Проби приети в лабораторията от: Име: ..... Подпис: Дата: ..... Час: .....
Описание на пробата: .... (напр. дневна обединена/комполитна проба от отпадък - .....)	Степен на опасност на пробата: ....
Допълнителни коментари/инструкции:	

XII. Докладване

Указания за попълване:

Посочва се каква документация ще бъде изготвена във връзка с изпълнението на плана за вземане на проби, а именно:

1. План за вземане на проби в синтезиран вид, съгласно утвърдения формат (формата е посочен по-долу) – таблица № 1;
2. Доклад от вземане на проби, съгласно утвърдения формат (формата е посочен по-долу) – таблица № 2;
3. Информационна карта за вземане на проби, посочена в т.XI;

4. Протокол от вземане на проби съгласно утвърдената форма на акредитираната лаборатория;

5. Допълнителна информация за начина на провеждане на изпитването (подготовката на проби за изпитване по съответните стандарти, кратко описание на конкретните стъпки за подготовка и начина на измерване на компонентите и параметрите по съответните стандарти) – представя се при необходимост;

6. Протокол с резултати от извършените изпитвания, съгласно утвърдената форма на акредитираната лаборатория.

Таблица № 1

ПЛАН ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ - ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ	
Планът за вземане на проби е изпълнен от:	От името на:
Клиент (Компания):	Производител на материала:
Контакт:	Контакт:
Други участващи страни:	
Вземането на пробите да бъде извършено от (Компания):	Уточняване на името на лицето, което взема проби:
ЦЕЛ НА ВЗЕМАНЕТО НА ПРОБИ:	
ПОДХОД ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ (с обяснение за избора):	
МАТЕРИАЛ:	
Вид на материала:	Местоположение: (адрес)
Източник и произход на материала (например форма и начин на образуване):	
Процес/дейност, при който се образува материала:	
Идентифициране/Посочване на проблеми с достъпа, които могат да въздействат върху плана за вземане на проби:	
МЕТОДОЛОГИЯ ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ:	
Подробно определяне на местата за вземане на пробите: (например шахта, или конвейер, или купчина)	
Определяне големината на извадката от генералната съвкупност или обхвата, от която ще бъдат взети пробите:	
Определяне на мястото и точката за вземане на пробите:	
Определяне на дата/и и времеви интервал за вземане на пробите:	
Определяне на присъстващите лица (документира се името и адреса):	
Посочване на техниките за вземане на пробите (CEN/TR 15310-2):	
Посочване на съоръженията/апаратурата:	
Посочване на уникалните идентификационни номера на единичните проби, които ще бъдат взети (CEN/TR 15310-1):	
Размер на единичната проба (CEN/TR 15310-1):	
Подробни изисквания за определянията и измерванията на място:	
Посочване на методологията за кодиране на пробите:	
Посочване на предписания за безопасност:	
ВЗЕМАНЕ НА ЧАСТИЧНА ПРОБА	
Подробна процедура: (CEN/TR 15310-3):	

ИЗИСКВАНИЯ ЗА ОПАКОВАНЕ, КОНСЕРВИРАНЕ, СЪХРАНЯВАНЕ И ТРАНСПОРТ (CEN/TR 15310-4)	
Опаковане:	
Консервиране:	
Съхраняване:	
Транспорт:	
АНАЛИТИЧНА ЛАБОРАТОРИЯ	
Подробности за компанията:	
Контакт:	Дата на доставяне:

Таблица № 2

ДОКЛАД ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ	
Код на пробата: (Отразява местоположението на мястото, вид на материала и дата на вземането)	
Дата на вземането на пробата:	
Подпис на лицето, което взема пробите:	
ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ	
Производител на отпадъците:	Контакт:
Клиент (Компания):	Контакт:
Местоположение на вземането на пробите:	Извършено от (Компания): Лице, което взема пробите:
ЦЕЛ НА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ	
МАТЕРИАЛ	
Вид на материала:	Съдържание на влага, приблизителна оценка:
Описание: (цвят, мирис, консистенция (плътност)/хомогенност/размер на зърната – еднороден или разнообразен)	
МЕТОДОЛОГИЯ ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ	
Описва се/определя се частта от популацията или партидата, от която се вземат проби:	
Място и точка за вземане на проби:	
Проблеми с достъпа, които засягат области или обеми на взетата проба от материала:	
Дата и време на вземането на пробите:	
Присъстващи лица (вписва се името и адреса на присъстващите наблюдатели, където е уместно):	
Процедура (описва се възприетата процедура):	
Използвано оборудване:	
Брой на единичните проби/пробите, които са събрани:	
Размер на единичната проба/размер на пробата:	
Наблюдения по време на вземане на пробите (например отделяне на газ, взаимодействие/реакция, отделяне на топлина):	
Подробности по определенията на място: (ако е попълнен цялостен доклад на място и е приложен към доклада за вземане на проби, виж Таблица В.2)	
Взети мерки за безопасност:	
ВЗЕМАНЕ НА ЧАСТИЧНА ПРОБА И ПРЕДВАРИТЕЛНА ОБРАБОТКА	
Определяне на местоположението: например лаборатория на място или стационарна (описва се дали е на открито или в затворено помещение)	
Процедура:	

ПОДРОБНОСТИ ПО ОПАКОВАНЕ, КОНСЕРВИРАНЕ, СЪХРАНЯВАНЕ И ТРАНСПОРТ	
Опаковане:	
Консервиране:	
Съхраняване:	
Транспорт:	
ОТКЛОНЕНИЕ ОТ ПЛАНА ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ	
Подробности:	
ДОСТАВКА ДО АНАЛИТИЧНА ЛАБОРАТОРИЯ	
Компания:	Дата на доставката:
Получена от:	Подпис:

XIII. Приложения

Указания за попълване:

Представя се опис на приложенията.

Задължителните приложения към плана за вземане на проби са:

- обобщената информация в табличен вид за броя проби за изпитване, периодичността на вземане на пробите и анализите, които ще се провеждат (съобразно приложения № 2.1., № 2.2. и № 2.3.), в случаите когато разглеждания отпадък попада в обхвата на първа основна схема, съгласно т.VII.

- информация за конкретните дати и часове за вземане на проби и уникален номер за всяка проба - прилага се към плана след неговото окончателно съгласуване с компетентните органи и непосредствено преди началото на вземане на проби, съгласно т.X.

Приложение № 2.1

Информация за броя проби за изпитване, периодичността на вземане на пробите и анализите, които ще се провеждат с конкретните проби от разглеждания отпадък при количество на образуване на отпадъка в интервала от 1 000 до 10 000 тона на година

№	Ден от съотв. седмица (избира се на принципа на случайността)	Седмица от съотв. месец	Месец от началото на вземане на проби	Вид проба №		Условия на излужване – рН, бр. проби	Анализ на компоненти*, бр. проби и компоненти	Анализ на параметри**, бр. проби и параметри
				дневна	седмична			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	първи	първа	първи	проба №1	-	1 бр. при: -нормално рН;	1 бр. Анализ на всички компоненти	1 бр. Анализ на всички параметри
2	трети			проба №2	-	1 бр. при нормално рН.	1 бр. Анализ на всички компоненти	1 бр. Анализ на всички параметри
3	пети			проба №3	-	1 бр. при нормално рН.	1 бр. Анализ на всички компоненти	1 бр. Анализ на всички параметри
Трите дневни проби се обединяват в една седмична проба №1,2,3						2 бр. на седмична проба №1,2,3 при: - рН 3; - рН11.	2 бр. Анализ на всички компоненти	-
4	първи	трета	трети	проба № 4.1	Двете дневни проби се обединяват в една седмична проба №4	1 бр. при нормално рН.	1 бр. Анализ на компоненти попадащи в диапазона от 20% до 100% от граничната стойност	1бр. Анализ на параметрите попадащи в диапазона от 20% до 100% от граничната стойност
5	четвърти			проба № 4.2				
6	първи	втора	осми	проба № 5.1	Двете дневни проби се обединяват в една седмична проба №5	1 бр. при нормално рН.	1 бр. Анализ на компоненти попадащи в диапазона от 20% до 100% от граничната стойност	1бр. Анализ на параметрите попадащи в диапазона от 20% до 100% от граничната стойност
7	четвърти			проба № 5.2				
Общо брой проби				7 бр.	3 бр.	7 бр.	7 бр.	5 бр.
				Общ брой проби подлежащи на излужване и изпитване – 6 бр. (три дневни и три седмични)				

Забележка:

* в зависимост от целите на основното охарактеризиране се анализират съответните компоненти, които са посочени в таблица 2, таблица 4, таблица 5 и таблица 7 от приложение №1 на НАРЕДБА 6 от 27.08.2013, както и в първите таблици на приложения №1, №2 и №3 към *заповедта на министъра на околната среда и водите, издадена на основание § 3, ал. 2 от Преходните и заключителните разпоредби на НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013* г.относно критерии за приемане на монолитни отпадъци на съответните класове депа за отпадъци.

** в зависимост от целите на основното охарактеризиране се анализират съответните параметри, които са посочени в таблица 3, таблица 6 и таблица 8 от приложение №1 на НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013, както и във вторите таблици на приложения №2 и №3 към *заповедта на министъра на околната среда и водите, издадена на основание § 3, ал. 2 от Преходните и заключителните разпоредби на НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013* г.относно критерии за приемане на монолитни отпадъци на съответните класове депа за отпадъци.

Приложение № 2.2

Информация за броя проби за изпитване, периодичността на вземане на пробите и анализите, които ще се провеждат с конкретните проби от разглеждания отпадък при количество на образуване на отпадъка в интервала от 10 000 до 50 000 тона на година

№	Ден от съотв. седмица (избира се на принципа на случайността)	Седмица от съотв. месец	Месец от началото на вземане на проби	Вид проба №		Условия на излужване – рН, бр. проби	Анализ на компоненти*, бр. проби и компоненти	Анализ на параметри**, бр. проби и параметри
				дневна	седмична			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	първи	първа	първи	проба №1	-	1 бр. при: -нормално рН;	1 бр. Анализ на всички компоненти	1 бр. Анализ на всички параметри
2	трети			проба №2	-	1 бр. при нормално рН.	1 бр. Анализ на всички компоненти	1 бр. Анализ на всички параметри
3	пети			проба №3	-	1 бр. при нормално рН.	1 бр. Анализ на всички компоненти	1 бр. Анализ на всички параметри
Трите дневни проби се обединяват в една седмична проба №1,2,3						2 бр. на седмична проба №1,2,3 при: - рН 3; - рН11.	2 бр. Анализ на всички компоненти	-
4	първи	втора	втори	проба № 4.1	Двете дневни проби се обединяват в една седмична проба №4	1 бр. при нормално рН.	1 бр. Анализ на компоненти попадащи в диапазона от 20% до 100% от граничната стойност	1бр. Анализ на параметрите попадащи в диапазона от 20% до 100% от граничната стойност
5	четвърти			проба № 4.2				
6	първи	трета	трети	проба № 5.1	Двете дневни проби се обединяват в една седмична проба №5	1 бр. при нормално рН.	1 бр. Анализ на компоненти попадащи в диапазона от 20% до 100% от граничната стойност	1бр. Анализ на параметрите попадащи в диапазона от 20% до 100% от граничната стойност
7	четвърти			проба № 5.2				
8	първи	първа	седми	проба № 6.1	Двете дневни проби се обединяват в една седмична	1 бр. при нормално рН.	1 бр. Анализ на компоненти попадащи в диапазона от 80% до	1бр. Анализ на параметрите попадащи в диапазона от 80% до
9	четвърти			проба № 6.2				

					проба №6		100% от граничната стойност	100% от граничната стойност
10	първи	втора	осми	проба № 7.1	Двете дневни проби се обединяват в една седмична проба №7	1 бр. при нормално рН.	1 бр. Анализ на компоненти попадащи в диапазона от 80% до 100% от граничната стойност	1бр. Анализ на параметрите попадащи в диапазона от 80% до 100% от граничната стойност
11	четвърти			проба № 7.2				
12	първи	трета	девети	проба № 8.1	Двете дневни проби се обединяват в една седмична проба №8	1 бр. при нормално рН.	1 бр. Анализ на компоненти попадащи в диапазона от 80% до 100% от граничната стойност	1бр. Анализ на параметрите попадащи в диапазона от 80% до 100% от граничната стойност
13	четвърти			проба № 8.2				
Трите седмични проби (№6, №7 и №8) се обединяват в една тримесечна проба №6,7,8						3 бр. на тримесечна проба №6,7,8 при: -нормално рН; - рН 3; - рН11.	1 бр. (при нормално рН) Анализ на компоненти попадащи в диапазона от 20% до 80% от граничната стойност. 2 бр. (при рН 3 и рН 11) Анализ на компоненти попадащи в диапазона от 20% до 100% от граничната стойност.	1бр. Анализ на параметрите попадащи в диапазона от 20% до 80% от граничната стойност
Общо брой проби				13 бр.	6 бр. + 1 бр.	13 бр.	13 бр.	9 бр.
				Общ брой проби подлежащи на излужване и изпитване – 10 бр. (три дневни, шест седмични и една тримесечна)				

Забележка:

* в зависимост от целите на основното охарактеризиране се анализират съответните компоненти, които са посочени в таблица 2, таблица 4, таблица 5 и таблица 7 от приложение №1 на НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013г. както и в първите таблици на приложения №1, №2 и №3 към Заповедта на министъра на околната среда и водите по § 3, ал. 2 от НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013 относно критерии за приемане на монолитни отпадъци на съответните класове депа за отпадъци.

** в зависимост от целите на основното охарактеризиране се анализират съответните параметри, които са посочени в таблица 3, таблица 6 и таблица 8 от приложение №1 на НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013 както и във вторите таблици на приложения №2 и №3 към Заповедта на министъра на околната среда и водите по § 3, ал. 2 от НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013 относно критерии за приемане на монолитни отпадъци на съответните класове депа за отпадъци.

Приложение № 2.3

Информация за броя проби за изпитване, периодичността на вземане на пробите и анализите, които ще се провеждат с конкретните проби от разглеждания отпадък при количество на образуване на отпадъка над 50 000 тона на година

№	Ден от съотв седмица (избира се на принципа на случайността)	Седмица от съотв. месец	Месец от началото на вземане на проби	Вид проба №		Условия на излужване – рН, бр. проби	Анализ на компоненти*, бр. проби и компоненти	Анализ на параметри**, бр. проби и параметри
				дневна	седмична			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	първи	първа	първи	проба №1	-	1 бр. при: -нормално рН;	1 бр. Анализ на всички компоненти	1 бр. Анализ на всички параметри
2	трети			проба №2	-	1 бр. при нормално рН.	1 бр. Анализ на всички компоненти	1 бр. Анализ на всички параметри
3	пети			проба №3	-	1 бр. при нормално рН.	1 бр. Анализ на всички компоненти	1 бр. Анализ на всички параметри
Трите дневни проби се обединяват в една седмична проба №1,2,3						2 бр. на седмична проба №1,2,3 при: - рН 3; - рН11.	2 бр. Анализ на всички компоненти	-
4	първи	втора	втори	проба № 4.1	Трите дневни проби се обединяват в една седмична проба №4	1 бр. при нормално рН.	1 бр. Анализ на компоненти попадащи в диапазона от 20% до 100% от граничната стойност	1бр. Анализ на параметрите попадащи в диапазона от 20% до 100% от граничната стойност
5	трети			проба № 4.2				
6	пети			проба № 4.3				
7	първи	трета	трети	проба № 5.1	Трите дневни проби се обединяват в една седмична проба №5	1 бр. при нормално рН.	1 бр. Анализ на компоненти попадащи в диапазона от 20% до 100% от граничната стойност	1бр. Анализ на параметрите попадащи в диапазона от 20% до 100% от граничната стойност
8	трети			проба № 5.2				
9	пети			проба № 5.3				
10	първи	втора	пети	проба № 6.1	Трите дневни проби се обединяват в една седмична	3 бр. на една седмична проба при: -нормално рН; - рН 3;	3 бр. (по 1 бр. за всяко рН) Анализ на всички компоненти	1бр. Анализ на всички параметри
11	трети			проба № 6.2				
12	пети			проба № 6.3				

					проба №6	- рН11.		
13	първи	първа	седми	проба № 7.1	Трите дневни проби се обединяват в една седмична проба №7	1 бр. при нормално рН.	1 бр. Анализ на компоненти попадащи в диапазона от 80% до 100% от граничната стойност	1бр. Анализ на параметрите попадащи в диапазона от 80% до 100% от граничната стойност
14	трети			проба № 7.2				
15	пети			проба № 7.3				
16	първи	втора	осми	проба № 8.1	Трите дневни проби се обединяват в една седмична проба №8	1 бр. при: -нормално рН;	1 бр. Анализ на компоненти попадащи в диапазона от 80% до 100% от граничната стойност	1бр. Анализ на параметрите попадащи в диапазона от 80% до 100% от граничната стойност
17	трети			проба № 8.2				
18	пети			проба № 8.3				
19	първи	трета	девети	проба № 9.1	Трите дневни проби се обединяват в една седмична проба №9	1 бр. при нормално рН.	1 бр. Анализ на компоненти попадащи в диапазона от 80% до 100% от граничната стойност	1бр. Анализ на параметрите попадащи в диапазона от 80% до 100% от граничната стойност
20	трети			проба № 9.2				
21	пети			проба № 9.3				
Трите седмични проби (№7, №8 и №9) се обединяват в една тримесечна проба №7,8,9						3 бр. на тримесечна проба №7,8,9 при: -нормално рН; - рН 3; - рН11.	1 бр. (при нормално рН) Анализ на компоненти попадащи в диапазона от 20% до 80% от граничната стойност. 2 бр. (при рН 3 и рН 11) Анализ на компоненти попадащи в диапазона от 20% до 100% от граничната стойност.	1бр. Анализ на параметрите попадащи в диапазона от 20% до 80% от граничната стойност
Общо брой проби				21 бр.	7 бр. + 1 бр.	16 бр.	16 бр.	13 бр.
				Общ брой проби подлежащи на излужване и изпитване – 11 бр. (три дневни, седем седмични и една тримесечна)				

Забележка:

* в зависимост от целите на основното охарактеризиране се анализират съответните компоненти, които са посочени в таблица 2, таблица 4, таблица 5 и таблица 7 от приложение №1 на НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013, както и в първите таблици на приложения №1, №2 и №3 към Заповедта на министъра на околната среда и водите по § 3, ал. 2 от НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013 относно критерии за приемане на монолитни отпадъци на съответните класове депа за отпадъци.

** в зависимост от целите на основното охарактеризиране се анализират съответните параметри, които са посочени в таблица 3, таблица 6 и таблица 8 от приложение №1 на НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013, както и във вторите таблици на приложения №2 и №3 към Заповедта на министъра на околната среда и водите по § 3, ал. 2 от НАРЕДБА № 6 от 27.08.2013 относно критерии за приемане на монолитни отпадъци на съответните класове депа за отпадъци.